

חלוקת השותפין בכתבי הקודש

1. תלמוד בבלי בבא בתרא דף יא.

משנה: זה הכלל: כל שיחלק ושמנו עליו חולקין, ואם לאו אין חולקין. אימתי, בזמן שאין שניהם רוצים, אבל בזמן ששניהם רוצים אפילו פחות מכאן יחלוקו. וכתבי הקדש אף על פי ששניהם רוצים לא יחלוקו.

מה טעם האיסור לחלוק את כתבי הקודש?

2. רש"י על בבא בתרא(יג:) ד"ה והא

בכרך אחד - כל ספריהן עשויין בגליון ואם יביאהו לבית דין לחלקו בזיון הוא.

3. תלמוד ירושלמי מסכת בבא בתרא פרק א' הלכה ה'

וכתבי הקודש אף על פי ששניהן רוצין לא יחלוקו. אמר ר' הושעיה: כגון תילים ודברי הימים, אבל תילין בתילין חולקין. אמר ר' עוקבה: אפילו תילים בתילים אין חולקין, שמתוך שאין חולקין אילו באין וקורין באילו ואלו באין קורין באילו

מה סיבת האיסור לפי הירושלמי? מה הקושי לכאורה בהסבר זה?

4. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קנא.

הקדמה: הגמרא בדף קנ: דנה בדין אדם האומר נכסיי לפלוני, מה נכלל בדין נכסיי. איבעיא להו, ספר תורה מאי? כיון דלא מזדבן דאסור לזבונה לאו נכסי הוא, או דלמא כיון דמזדבן לתלמוד תורה ולישא אשה נכסי הוא? תיקו.

מדוע הגבלת הגדרים במכירת ס"ת מגדירה אותו שאינו מוגדר נכס של העולם?

5. תלמוד ירושלמי מסכת נדרים פרק ה' הלכה ה'

חד בר נש קידש בספר תורה. ר' שובתי ור' חסידא אעלו עובדא קומי ר' יוסה, ואמר: אינה מקודשת. אמר ר' חזקיה: אנא קרת איגרתא וכתוב בגוה ולא עוד. אמר ר' מנא: קשיתה קומי רבי חזקיה מהו 'ולא עוד'. בספר תורה של יחיד קידש. והיינו 'ולא עוד'. של רבים קידש אמר לון אינה מקודשת. אתא מימר לך אפילו בספר תורה

תרגום: אדם אחד קידש (אשה) בספר תורה. ר' שובתי ור' חסידא העלו את המקרה לפני ר' יוסה, ואמר: אינה מקודשת. אמר ר' חזקיה: אני קראתי אגרת וכתוב בה: "ולא עוד" (כלומר: לא רק המקרה הזה). אמר ר' מנא: שאלתי לפני ר' חזקיה מהו "ולא עוד". בספר תורה של רבים קידש, אמר לנו: אינה מקודשת. בא לומר לך (לא רק בספר תורה של רבים, אלא) אפילו בספר תורה של יחיד קידש (אינה מקודשת), וזהו "ולא עוד".

מדוע אינה מקודשת בס"ת? הרי קיבלה שווה כסף בוודאי יותר מפרוטה!

להבנת העניין העזר במקורות הבאים.

6. מלכים א פרק כ פסוקים א-ט

וְכִן הָיָה מֶלֶךְ אֲרָם קִבֵּץ אֶת כָּל חֵילוֹ וְשָׁלָשִׁים וּשְׁנַיִם מֵלֶכְךָ אֹתוֹ וְכָבֵד וַיַּעַל וַיִּצֹר עַל שְׁמֹרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ. וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָיו אֶל אַחֲזָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַעִירָה. וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר בּוֹ הַדָּד פֶּסֶף וְזָהָב לִי הוּא וְנִשְׂיָד וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים לִי הֵם. וַיַּעַן מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כְּדָבָרְךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָךְ אֲנִי וְכָל אֲשֶׁר לִי. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹּה אָמַר בּוֹ הַדָּד לֹאמַר כִּי שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר פֶּסֶף וְזָהָב וְנִשְׂיָד וּבָנֶיךָ לִי תִתֵּן. כִּי אִם כָּעַתְּ מִחֵר אֲשַׁלַּח אֶת עַבְדִּי אֵלֶיךָ וְחִפְשׁוּ אֶת בֵּיתְךָ וְאֶת עַבְדֶּיךָ וְהָיָה כָּל מַחְמַד עֵינֶיךָ יִשְׁימוּ בְיָדָם וְלָקְחוּ. וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְכָל זָקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דַּעוּ נָא וְרֹאוּ כִּי רָעָה זֶה מַבְקֵשׁ כִּי שְׁלַח אֵלַי לְנָשִׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וּלְזָהָבִי וְלֹא מִנְעָתִי מִמֶּנּוּ. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל הַזָּקֵנִים וְכָל הָעָם אַל תִּשְׁמַע וְלֹא תֵאָכֵל. וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָכִי בּוֹ הַדָּד אָמְרוּ לְאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כָּל אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ אֶל עַבְדְּךָ בְּרֹאשָׁה אֶעֱשֶׂה וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת וַיִּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁבְּהוּ דָּבָר.

7. שמות רבה פרשה ג, ח

"...שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל. תדע לך, כששלח בן הדד אל מלך ישראל... פעם שנייה שלח לו "כי אם כעת מחר אשלח את עבדי אליך וחפשו את בתיך ואת בתי עבדיך והיה כל מחמד עיניך ישימו בידם ולקחו", וכי כל מה שתבע בראשונה אינו חמדה, בקש כסף וזהב והם חמדה, שנאמר (חגי ב'): "ובאו חמדת כל הגוים". בקש נשים והם חמדה, שנאמר (יחזקאל כ"ד): "בן אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך וגו'". בקש בנים והם חמדה, שנאמר (הושע ט'): "והמתי מחמדי בטנם". הוי אומר כל מה שתבע בראשונה חמדה, ומהו "כל מחמד עיניך" דבר שהיא חמדה מתוך חמדה, זו התורה, שנאמר (תהלים י"ט): "הנחמדים מזהב ומפז רב". כיון ששמע מלך ישראל זה, אמר: אין זו שלי אלא של זקנים היא, מיד "ויקרא מלך ישראל לכל זקני ישראל וגו' ויאמרו אליו כל הזקנים וכל העם אל תשמע ולא תאבה..."

מדוע לא הסכים אחאב לתת את ספר התורה?

8. שו"ת צפנת פענח לרוגוצ'ובר סימן קיב

על דבר שאלתו, בספר תורה פסולה שנשאלה מבית המדרש למנין אחר, לצורך הקפות בשמחת תורה, וגבאי בית המדרש לא תבעו אותה בחזרה, אם מותר להשואלים לתקן את הספר תורה בלי ידיעת גבאי בית המדרש ולקרות בה? לא בירר אם הוא ספר תורה של יחיד או שייך לבית המדרש, ויש בזה אריכות גדול. הנה, יש לחקור אם יש בספר תורה קנין עצם, דהיינו כמו שאר חפץ השייך לבעליו, או יש בו רק קנין התואר. כלומר, דהא עיקר הספר תורה הוא רק לקרות בו, וזולת תועלת הקריאה גוף הספר אינו שווה כלום, והקריאה הוא דבר של הקדש השייך לגבוה ואין בו קנין עצם... ולפי הנ"ל, הספר תורה אין בו קנין עצם, הפשט, שהכל אצל ספר תורה עניים שאין להם בו קנין עצם, רק הצורה (אפשר שצריך לומר 'החומר'), ובכל דבר דליכא קנין עצם לא נקרא שלהם ולכן נקראים עניים...

כיצד מגדיר הרוגוצ'ובר את הקניין של ספר התורה?

9. הרב חרל"פ, מי מרום חלק ב' הקדמה למסכת אבות

ואחרי שענין האדנות הוא ממדת קונו, יש לעמוד על אופי הבעלות על דברים הנקנים, שאינה בעיקר בשביל ההשתמשות ששיגו באמצעות הדברים הנקנים לו, אלא שעצם הבעלות הוא ענין נשגב ושלם, שכשם שהבעלות העליונה היא שלא לשם תשמישים, כי איננו נצרך ח"ו לשום אחד מבריותינו, כן הבעלות האמיתית הנמשכת אלינו, התכלית היא הבעלות בעצמה אף מבלעדי ערך התשמישים, והעד על זה הוא מה שנפשו של אדם בוחלת בתשמישים בלא בעלות... ובהיות שעיקר מהות האדם היא הבעלות הנקנית לו מן השמים, ובזה הוא מתדמה לעליון ב"ה, "אני שליט בעליונים ואתה שליט בתחתונים", מחויב הדבר שכל תשמישיו יהיו ממה שהוא בעלים עליהם ולא של זולתו. וזהו הטעם של גנות ההיזק להזיק דבר של חבירו, מפני ששולל ממנו בעלות ממה שהוא בעלים עליהם, ושליטת בעלות היא כריתה מהתדמותו לעליון, ובכן הזהירות במילי דנזיקין היא שלימות עליונה מאוד.

חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים לה'!